

Buren tyngd - i upplösning

Anna Valman

Vikten av dagar, förflutna bågnar de tillbaka in i framtiden med sina ord, med sina verk, med minnen. Vi har omsorgsfullt komponerade rokokokabinetter. Där råder en logisk ordning mellan sidentapeter, ljuvligt draperade textilier, silverföremål och porslinsvaser och målningens rikt skulpterade ram. Helhetsinteriörens stämning och färgklang, en hängiven skänkanke gest av behag och sensualism. Så skjuter vi in målningen i andra rum som sprungit mot målningen från framtiden, och kommit att lämna kraftiga vita marginaler runtom ramen. Luften som varit förtätad dammhängd men dragig blev jämnmodigt konditionerad. Vi har omsorgsfullt komponerade salar. Där råder en logisk ordning mellan väggars pudervita mjukhet, rytmiskt placerade ljusintag, takhängda verk tunga av materialitet, lätta glansiga fotorealistiska scenografier och målningens samklang med duken. Helhetsinteriörens stämning och färgklang är en hängiven gest inom estetikens spänningar. Så skjuter vi in salen i målningen som sprungit mot den från framtiden, och kommit att kasta tillbaka interiören ner i arkivhallarna. Stämningen som varit jämnmodigt konditionerad välter in över en annan.

Erik Sigeruds konstverk är två stora målningar på tunna cirkulära aluminiumskivor. Under tillverkningen av målningarna har en rad uppsatta regler föreskrivit deras tillblivelse. Målningarna föreställer rum under uppbrott, en slags generativ kollaps. Reglerna ger motiven dess visuella utseende och de är av teknisk karaktär; Sigerud låter alltid motivens konceptuella ursprung avgöra reglerna. I detta fall är första regeln fempunktperspektivet, den andra färgval, de är starkt lysande med hög kontrast gentemot varandra, den tredje den måleriska tekniken, som underordnar sig motivets uttryck, denna gång ett detaljrikt och minutiöst klassiskt oljemåleri. Perspektiv, färg och måleriteknik utgör verkens visuella ordning, dess yttre skeende och det är med ytans ordning som Sigerud vänder om på och skapar innehåll.

Läs Myten om Sisyfos av Camus uppmanar Sigerud vid ett tidigt möte. Det absurda är den nämnda bokens problem, kring frågan om det absurda cirkulerar filosofin och genom det absurda som möjlighet kretsar Absurdia - Sigeruds utställning. Camus: "Att leva är att leva det absurda. Att göra det absurda levande är först och främst att hålla det inför ögonen." I Camus lilla text beskrivs den radikala skillnaden mellan människans sökande efter förståelse och sammanhang och världens upprepade tiggande den så kallade differensen mellan transcendenten och företeelsen. Ordet för skillnaden är det absurda. Genom vår längtan till förståelse av världen spänner det absurda ut sig, mellan dessa båda poler låter det oss aldrig nå fram till världen, att sammanfalla skulle innebära att bli ett med världen och det är vi endast i döden. Det absurda kräver dock ett enda av oss, det närs av den mänskliga tanken, tanken som alltid riktar sig mot världen. Vi får aldrig bortse från det absurda, utan måste istället hålla fast vid det eftersom det är vårt enda sammanhang. Det absurda är inget svar på vad som är meningen med livet, utan hur vårt inre, vårt intentionala förhållningssätt till livet och världen är. Absurditeten är huret: hur lever vi, hur föregår vår rörelse framåt och hur kan vi skapa förhoppningar, när det absurda, alltså omöjligheten till tillgång till världen, är vår enda länk? I Sigeruds Absurdia, förstärks absurditetens kraftfält, ett mellanrum, ett hur och absurditeten är för ögonen på ett fysisk och tankemässigt sätt.

Camus skriver: "Det enda som intresserar mig är om man kan leva utan att vädja till någonting utanför sig själv. Jag vill inte gå utanför denna frågeställning. Jag har kommit fram till denna bild av livet: kan jag anpassa mig efter den? I ljuset av denna bestämda svårighet visar sig emellertid tron på det absurda innebära att man byter ut erfarenheternas kvalitet mot deras kvantitet. Om jag är övertygad om att livet inte erbjuder någon annan aspekt än den absurda, om jag erfar att den enda jämvikt som finns i livet hör samman med den ständiga kampen mellan min medvetna revolt och mörkret omkring den, om jag medger att friheten inte har någon mening utanför mitt begränsade öde – i så fall måste jag säga mig att det betydelsefulla inte är att leva bäst utan att leva mest. Det spelar ingen roll för mig om detta är vulgärt eller osmakligt, förnämt eller beklagansvärt."

Kvantitet är här bortom kvalitet, bortom den distanserade bedömande blicken, och på samma sätt måste konstverket vara mycket, det måste vara med all sin kraft, eftersom det genererats ur det absurdas logik. Konstverkets myckenhet är i Sigeruds fall inte en fråga om kvantitativ mängd, men i förhållande till sammanhanget en upplevd myckenhet. Målningarna i Absurdia lockar betraktaren fram till den bestämda punkt utifrån vilken, den målningen vi har framför oss, är det enda ögats synfält kan fånga. Målningen är allt, genom ögats omfamning, men inget utan den genom konsthistorien fostrade blicken för perspektiv. Den avbildade rumsligheten är i sitt väsen en absurditetens konstruktion, ett perspektiv vi aldrig skulle uppleva i verkligheten och ett motiv vars konstruktion löper i generationer och i dimensioner av konstruktioner. Och vad är den verklighet perspektivet får oss att jämföra med? Det absurda är själva möjligheten till jämförelse; i det absurda ingår en vakenhet inför åtskillnaden, ickejaget, ickevärlden, ickekonsten.

Sigerud: "Jag begär makten över min existens/.../Jag begär makten över min egen berättelse"

Don Juan är den litterära karaktär som lever och älskar kvantitativt, hans kärlek urlakas inte av repetitionen. För Don Juan finns ingen måttfullhet, han kan älska, det är han bra på och det finns ingen kvalitativ skillnad mellan hur han älskar den ena eller den andra kvinnan. Hans kärlek jämför inte, den är alltid ny, alltid absurd. Trots att kärleken här aldrig utsätts för värderingar finns den i möjligheten att skilja sig från, lämna och kasta sig in på nytt genom ett förförelsemoment. Kvantiteten, det måttlösa och därigenom möjligheten till fruktbar repetition är hos Don Juan en inkorporerad visshet.

Den beslutsamma vilja som sträcker sig utanför sig själv, som vill bemästra det andra, den viljan är makt, så beskriver Nietzsche det spänningsfält som den som skapande tar plats i världen befinner sig i och för honom är konst konfiguration av vilja till makt. Att stationera sig själv utanför, i världen, för att göra den till platsen för handling, kan vi föreställa oss som en stöt som börjar möblera om i de rum vi fann fasta och stationära. Att möblera om blir därför också ett omförhandlande av gränser.

Sigerud: "Hur skulle en värld utan gränser se ut?"

Gränsen, att befinna sig på gränsen, inte bakom eller framför, men på och samtidigt inom och i gränsen är ett av de huvudteman som genomsyrar Sigeruds arbeten. Ett av dessa gränsfall han låter sig inspireras av är rokokon. Rokokon förför genom ytan, till exempel med klädedräkters textur och naken hud, det är hela tiden det

yttre utanpåliggande membranet som är rokokons grundämne. Rocailen ett asymmetriskt men samtidigt harmoniskt ornament som en gång gav namn åt epoken, är ett i efterhand pålagt arkitektoniskt dekorationselement oftast i sten som har drag av snäckor, koraller och musslor och det är här ur ytans djup som allting härrör sig, som gör rokokon till en säregen konsthistorisk epok. Den förför och hänför med sin tekniska briljans. Den ger av sig själv. Det är i det yttre som omvälvningen finns och som samtidigt är kärnan.

Tunga är dagarna, förflutna bågnar de tillbaka in i framtiden med sina ord, med sina verk, med minnen. I omsorgsfullt komponerade rokokokabinetter råder en logisk ordning mellan sidentapeter, ljuvligt draperade textilier, silverföremål och porslinsvaser och målningens rikt skulpterade ram. Helhetsinteriörens stämning och färgklang, en hängiven skänkande gest av behag och sensualism. Målningen skjuts så in i andra rum, som sprungit mot målningen från framtiden, och kommit att lämna kraftiga vita marginaler runtom ramen. Luften som varit förtätad dammhängd men dragig blev jämnmodigt konditionerad. I omsorgsfullt komponerade salar råder en logisk ordning mellan väggars pudervita mjukhet, rytmiskt placerade ljusintag, takhängda verk tunga av materialitet och lätta glansiga fotorealistiska scenografier och målningens samklang med duken. Helhetsinteriörens stämning och färgklang är en hängiven gest inom estetikens spännramar. Så skjuts målningen in i salen, som sprungit mot den från framtiden, och kommit att kasta tillbaka interiören ner i arkivhallarna. Stämningen som varit jämnmodigt konditionerad välter in över en annan.

Differens, différence, vilja till makt, vad kan absurditeten som begrepp tillföra bortom det raljerande, ickekonstruktiva och sina negativa konnotationer? I den lilla frågan varför?, tar ett nytt liv sin början och en medvetenhet om livsloppets bestämning uppenbaras, förmodligen i en mycket liten stund, som det stora och viktiga har för vana att göra, och vi kallar det slumpen. I upptäckten av att vi, i vårt medvetande, måste bära tiden, alltså livet, framåt, uppdragas det absurda, men samtidigt i den lilla stunden väcks också det Camus kallar "köttets revolt", därför att varje dag som bär iväg framåt inbegriper dagar närmare döden. Mot det revolterar människan. Det absurda märker vi har ingen linjär orsak-verkan-struktur. Det absurdas struktur är utan hierarkier och låter sig bara räknas upp genom det som befinner sig sida vid sida i det absurdas hur.

Med hjälp av Derrida kompliceras upplösningen av gränser till något som aldrig kan ske utan skapandet av andra gränser. Att bestämma något genom ett viljebeslut till exempel en målning, att sätta dit motivet och färgen i all sin klarhet är också en våldsam handling eftersom den konstruerar en ny modell för världen med nya gränser. Men våldet är av tvetydig karaktär, gränsdragning i betydelsen begränsning är alltid våld men våldet är också av ett annat slag: det kan slå emot oss, rakt i ansiktet och alla värderingar sätts på spel, men just denna omvälvning, en våldsam sådan kan vändas till ansvaret för detta nya: att medvetet välja eller välja bort. Gränsdragningen skapar därmed ansvar vilket låter det vara ansvarsfullt att vara våldsam i detta fall.

Våra förflyttningar har alltså retirerat till det köttsligas territorium, det eviga kan vi aldrig vinna. Den mänskliga storheten ligger i revolten, lidelsen, de måttlösa upprepningarna och medvetenheten om dessa gränsers möjligheter, att erövra och skapa och skapa om sig själv.

Men vi hamnar i en cirkelgång när det kommer till konstverket; tanken, medvetandet, måste ge upp enheten, att ge upp innebär att den måste ha varit till, och

hylla mångfalden, tanken måste sluta för att konsten ska börja och gränserna förflyttas. Camus säger "Mångfalden är konstens fält" och på samma sätt är dekonstruktionen cirkulär.

Den Andra kommer alltid som en oväntad gäst: vem vet varifrån? Vem vet vart? Det är dekonstruktionens modell, om vi nu kan kalla det en modell, och den hyllar mångfalden och den hyllar gränslandet. Det av dekonstruktionen bejakade momentet, skulle det också kunna vara hänryckningen och förförelsens plats? Är det där i övergången som vi måste befinna oss? Det är på gränsen som händelsen inträder i världen, när Badiou beskriver den, händelsen det obestämbara, interventionen, slump. Händelsen, välter så att säga in över den värld som redan är där, den läggs på situationen, platsen för skeendet, som något utöver det, vilket gör att händelsen alltid är för mycket, en excess. Det vi inte vet om, det vi inte kan tala om, är alltid ett överflöd. "Händelsen är icke-varats inträdelse i varat." enligt Badiou. Konstverket är en av förutsättningarna för händelsen och språket som redskap att förstå samma händelse kan börja uppfinna nya namn, tänkandet aktiveras i nya riktningar, men först efter gränsen, efter händelsen.

I Sigeruds verk är ytan verkets interna gräns, här ifrån och hit är det Sigerud som har kontrollen och som bestämmer reglerna. Ytan är det som sjuder av färg och motivisk myckenhet och det är också nära ytan som verken perspektivistiskt drar oss men det är också samma yta som utgör gränsen för tanken. Här rör det sig om ett utvidgat gränsbegrepp, det blir till ett maktrum där motivet tar plats i förhållande till tidigare erfarenheter av rum och hierarkiska ordningar och det blir absurditetens plats där tanken möter sig själv i verket, i den lilla frågan varför och det är också här som det absurdas logik får sin yttersta konsekvens nämligen upphävandet av tanken själv, då den inte längre kan hålla sig inom specifika gränser eller ordningar. Paradoxalt nog blir den förföriska ytan som gräns platsen för det oväntade, det vi kallar excessen eller överflödet och det är där någonstans som Sigerud låter verken befinna sig, men för att detta ska inträffa krävs också ett inträdande och ett närmande av oss som är bland verken att vara bortom all kontroll.